

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ БОТАНІЧНИЙ САД ІМ. М. М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ІАІП НААН
UNIWERSYTET POMORSKI W SŁUPSKU
ПОЛТАВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО БОТАНІЧНОГО ТОВАРИСТВА

Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій

Матеріали
XII Міжнародної науково-практичної конференції

21-22 листопада 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ НАУК
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ БОТАНІЧНИЙ САД ІМ. М. М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ІАІП НААН
UNIWERSYTET POMORSKI W SŁUPSKU
ПОЛТАВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО БОТАНІЧНОГО ТОВАРИСТВА

Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій

Матеріали
XII Міжнародної науково-практичної конференції
21-22 листопада 2024 р.

Medicinal Herbs: from Past Experience to New Technologies

Proceedings
of XII International Scientific and Practical Conference
November, 21-22, 2024

Полтава: 2024 р

УДК: 633.88+615.32:58

ББК: 42.143 Кр

Л 56

Л 56 *Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (21–22 листопада 2024 р., м. Полтава). Полтава : Видавництво ПП "Астроя", 2024.-130 с. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14541301>*

ISBN 978-617-8231-99-6

У збірнику XII Міжнародної науково-практичної конференції «Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій» наведено результати досліджень лікарських рослин: особливості їх інтродукції, біології, селекції, фізіології і фітохімії, розмноження і культивування, фармації, використання у сільському господарстві та промисловості.

The collection of the XII International Scientific and Practical Conference “Medicinal Herbs: from past experience to new technologies” the results of the investigations of medicinal plants, especially their introduction, biology, breeding, physiology and phytochemistry, propagation and cultivation, pharmacy, use in agriculture and industry.

Редакційна колегія:

Галич О.А., професор, ректор ПДАУ (Україна) – **голова**, Рахметов Д.Б., д.с.-г.н., проф., чл.-кор. НАНУ, заст. директора НБС НАНУ (Україна) - **співголова**, Устименко О. В., к. с.-г. н., директор ДСЛР ІАіП (Україна) - **співголова**, Zbigniew Osadowski, Dr.of Agricultural Sc., Prof., Rector of the Pomeranian University in Słupsk, Słupsk (Poland) – **співголова**, Поспелов С.В., д. с.-г. н., проф. (Україна) – **відповідальний редактор**, Глушенко Л. А., к. біол. н. (Україна) – **відповідальний секретар**, Bernadetta Bienia, PhD (Poland), Броварець В.С., д. хім. н., проф, чл.-кор. НАНУ (Україна), Буюн Л.І., д. біол. н. (Україна), Eva Ivanišová, (Slovakia), PhD, Katarína Fatrcová Šramková, PhD (Slovakia), Yusufjon Gafforov, PhD (Uzbekistan), Jozef Gašparovski, PhD (Serbia), Vladimíra Horčínová Sedláčková, PhD (Slovakia), Кіснічан Л.П., PhD (Moldova), Natalia Kurhaluk, Dr. of Biological Sc., (Poland), Оніпко В.В., д.п.н., проф. (Україна), Milena Rašeta, PhD (Serbia), Halyna Tkachenko, Dr. of Biological Sc., Prof., (Poland), Циганкова В.А., д. біол.н. (Україна), Nina Ciocarlan, PhD (Moldova) Angelika Uram-Dudek PhD (Poland)

Рецензенти:

Котюк Л.А. – доктор біологічних наук, професор, Поліський національний університет, Україна

Почерняєва В.Ф. – доктор медичних наук, професор, Полтавський державний медичний університет, науковий співробітник Державного Експертного центру МОЗ України, Україна

Федорчук М.І.– доктор сільськогосподарських наук, професор, Миколаївський національний аграрний університет, Україна

На обкладинці: Гавсевич Петро Іванович (1883-1920), організатор системних досліджень лікарських рослин в Україні

Рекомендовано до видання Вченою радою Дослідної станції лікарських рослин ІАіП НААНУ (протокол № 6 від 20 листопада 2024 р.)

Відповідальність за зміст, оригінальність і достовірність наведених матеріалів несуть автори; надруковано у авторській редакції

УДК: 633.88+615.32:58

ББК: 42.143 Кр

ISBN 978-617-8231-99-6

© – Полтавський державний аграрний університет, 2024 р.

© – Національний ботанічний сад НАНУ, 2024 р.

© – Дослідна станція лікарських рослин ІАіП, 2024 р.

© – Uniwersytet Pomorski w Słupsku, 2024 р.

© – фото авторів, 2024 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

Дослідження рослин природної флори. Інтродукція, біологія і культивування лікарських рослин

Галушко І. А., Поспелов С. В. ВИКОРИСТАННЯ ЕКСТРАКТІВ ЕХІНАЦЕЇ ПУРПУРОВОЇ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ШКІДНИКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР	9
Зезекало Є.О., Поспелов С.В. РЕГУЛЯЦІЯ ПОСІВНИХ ЯКОСТЕЙ НАСІННЯ ЕХІНАЦЕЇ БЛІДОЇ (<i>ECHINACEA PALLIDA</i> (NUTT.) NUTT.)	11
Кисничан Л.П., Баранова Н. В. ПРОСТИЙ ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД РОЗМНОЖЕННЯ <i>VERBENA TRIPHILLA</i> L'HER. В УМОВАХ МОЛДОВИ	13
Кічігіна О.О., Цибро Ю.А. ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ – ПОПИТ І ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ	16
Колосович М.П., Колосович Н.Р. ХАРАКТЕРИСТИКА КОЛЕКЦІЙНИХ ГІБРИДНИХ ЗРАЗКІВ М'ЯТИ ПЕРЦЕВОЇ	18
Корнілова Н.А., Шевченко Т.Л. <i>CYCLAMEN PERSICUM</i> ДЖЕРЕЛО ЦІННОЇ ЛІКАРСЬКОЇ СИРОВИНИ	20
Красовський В.В., Черняк Т.В., Шкура Т.В. <i>PRUNUS DULCIS</i> (MILL.) D.A.WEBB. VAR. <i>AMARA</i> В УМОВАХ ХОРОЛЬСЬКОГО БОТАНІЧНОГО САДУ	23
Оніпко В.В., Поспелов І.С., Поспелов С.В. ВПЛИВ АГРОЕКОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ НА ПРОРОСТАННЯ НАСІННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ РОДУ <i>CENTAUREA</i>	26
Онук Л.Л., Глущенко Л.А. ДЕЯКІ БІОЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ <i>PYROLA ROTUNDIFOLIA</i> L.	28
Осипчук Р. П., Кучменко О. Б. ВПЛИВ ПЕРЕДПОСІВНОЇ ОБРОБКИ НАСІННЯ КОМПОЗИЦІЯМИ МЕТАБОЛІЧНО АКТИВНИХ СПОЛУК НА АКТИВНІСТЬ КАТАЛАЗИ ТА АСКОРБАТПЕРОКСИДАЗИ В ЕКСТРАКТАХ З НАСІННЯ БАЗИЛІКА	31
Панченко К.С. АГРОЕКОЛОГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ <i>MALVA VERTICILLATA</i> L. З УРАХУВАННЯМ ЗМІН КЛІМАТУ	33
Пінчук О.О., Кустовська А.В. <i>CHENOPodium ALBUM</i> L. В АГРОЦЕНОЗАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ КИЇВЩИНИ	35
Поспелова Г.Д., Водяник О.В., Поспелов С.В. ПОСІВНІ ЯКОСТІ НАСІННЯ СОРТІВ ГОРОШКУ ПОСІВНОГО	38
Приведенюк Н.В., Трубка В.А., Приведенюк Т.В. ПЕРСПЕКТИВИ КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ АЛТЕЇ ЛІКАРСЬКОЇ (<i>Althaea officinalis</i> L.) В ЛІВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПІ УКРАЇНИ	40
Рахметов Д., Бондарчук О., Ковтун-Водяницька С., Рахметова С. БІОЛОГО-МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОСЛИН РОДУ <i>MENTHA</i> L. ЗА ІНТРОДУКЦІЇ В УМОВАХ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	43
Свиденко А.В. ФОРМУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКО ЦІННИХ ПОКАЗНИКІВ ЧАБЕРА САДОВОГО В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ	46
Тітаренко О. В., Галушко І. А. ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ПРЕПАРАТІВ НА ОСНОВІ БАКТЕРІЙ <i>VACILLUS SUBTILIS</i> У ЛІКАРСЬКОМУ РОСЛИННИЦТВІ	48
Федько Р.М ДЕЯКІ БІОМОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ <i>SAMBUCUS NIGRA</i> L. В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ	51
Циганкова В.А., Андрусевич Я.В., Копіч В.М., Волощук І.В., Соломянний Р.М., Попільніченко С.В., Пільо С.Г., Броварець В.С. НОВІ РЕГУЛЯТОРИ РОСТУ РОСЛИН	53

Пінчук О.О., студент, Кустовська А.В., к.б.н., доцент
Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Київ, Україна

CHENOPodium ALBUM L. В АГРОЦЕНОЗАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ КИЇВЩИНИ

Ключові слова: *Chenopodium album* L., еколого-біологічні особливості, лікарські властивості, фітотерапія, Яготинська громада.

Лобода біла (*Chenopodium album* L.) – це однорічна рослина з родини *Chenopodiaceae*, яка, хоч і сприймається багатьма як бур'ян, насправді має значну лікарську цінність [5]. Ця рослина зустрічається в різних регіонах України, зокрема на Лівобережжі Лісостепової зони Київщини.

Географічне положення та природно-кліматичні умови Яготинської громади, де було проведене дослідження, є сприятливими для росту та розвитку *Chenopodium album*, що робить цю територію зручним місцем для дослідження. Аналіз місць зростання та екологічних особливостей *Chenopodium album* на цій території допоможе виявити закономірності поширення лободи білої з метою заготівлі лікарської рослинної сировини для подальшого використання в медичній та фармацевтичній галузі.

Ботанічний опис та еколого-біологічні особливості *Chenopodium album* викладені у таблиці.

Таблиця

Еколого-біологічні особливості *Chenopodium album* L.

Морфологічні та еколого-господарські ознаки	Опис
Стебло	пряме ребристе розгалужене висотою 20-100 см
Листки	ромбовидно-яйцеподібні, хвилясті по краю, покриті борошнистим нальотом; 15-25 – 8-13 мм
Коренева система	стрижнева
Квітки	світло-зелені; * Ca ₅ Co ₅ A ₅ G ₍₃₎
Суцвіття	колосоподібна волоть
Плід	горішок
Форма та розміри насіння	округло-здавлені; 1,5-1,75 мм
Тривалість життя	однорічна
Цвіте	у липні-серпні
Розмножується	насінням
Репродуктивна здатність	до 700 тис. насінин
Життєздатність насіння у ґрунті	до 38 років
Основні місця зростання	повсюдно, засмічує всі культури, переважно просапні, а також сади
Група бур'янів	ярі ранні

Chenopodium album є цінною лікарською рослиною, яка не лише має високу фармакологічну активність, але й широко розповсюджена в природних умовах України [1]. Незважаючи на це, її потенціал як лікарської сировини досі не використовується повною мірою, особливо в офіційній медицині. З огляду на зростання інтересу до природних лікарських засобів та натуральних препаратів, вивчення особливостей росту і поширення *Chenopodium album* є надзвичайно важливим.

Репродуктивна здатність лободи заслуговує на особливу увагу. Вона має дуже високий рівень насінної продуктивності: одна рослина здатна продукувати до 700 тис. насінин. Насіння лободи має високу стійкість до несприятливих умов, і воно здатне проростати навіть після багаторічного перебування в ґрунті, що ускладнює боротьбу з цим бур'яном [2].

Однак, незважаючи на репутацію небажаного бур'яну, *Chenopodium album* також має багатий склад корисних речовин, що надає їй важливого медичного значення.

Лікарські особливості *Chenopodium album* обумовлені багатим хімічним складом. До складу рослини входять такі речовини, як бетаїн, алкалоїди, влавоноїди, сапоніни, барвник, а також каротин, вітаміни В1, В2, С, Е, ефірна олія, ліпіди, шавлева кислота, тероїд ситостерин, ферулова і ванілінова кислоти. Насіння лободи має від 4 до 9 % жирної олії, сліди алкалоїдів і тритерпенові сапоніни.

Експериментально доведено, що *Chenopodium album* має антибактеріальні та естрогенні властивості. У вітчизняних і зарубіжних народних засобах використовуються трава і насіння *Chenopodium album*, що має протизапальну, знеболюючу, седативну, відхаркувальну, проносну, сечогінну і глистогінну дію. Внутрішньо настій рослини застосовують при бронхіті, туберкульозі легень, болях у шлунку, виразковій хворобі, запаленнях і спазмах органів травлення, метеоризмі, захворюваннях печінки і селезінки, неврастенії, істерії, мігрені, паралічах, спазмах, гіпергідрозі. Зовнішньо настій *Chenopodium album* застосовують при карієсі зубів, дерматитах та інших шкірних захворюваннях, укусах комах. Трав'яні компреси мають знеболюючу дію і можуть допомогти при ревматизмі, радикуліті, мозолях тощо. Порошком з висушених листків присипають попрілості. Сік рослини рекомендується при істерії і тепловому ударі. Свіжі листки мають протицинготну дію. У лікувально-профілактичному раціоні рекомендується включати салати з молодих листків рослини. В народній медицині для лікування пухлин використовують свіжовичавлені соки рослин і відвари коренів [4].

Гродзинський А.М. виділяв такі способи застосування *Chenopodium album*:

- внутрішньо: приймати по 1 столовій ложці настою трави (1 ст. л. сировини на 200 мл окропу, настоювати 2 години) 3-4 рази на день;
- зовнішньо: 3 столові ложки трави загортають у марлю, занурюють в окріп, виймають і прикладають до хворої ділянки тіла при ревматизмі, радикуліті та мозолях [3].

Іранський фармацевт та лікар Алі Есмаїл Аль-Снафі виділив, обґрунтував та підтвердив такі фармакологічні ефекти рослини, як антиоксидантна, протимікробна, глистогінна, інсектицидна, протизапальна та болезаспокійлива, спазмолітична, гастропротекторна, протипухлинна, гепатопротекторна дія, також він підтвердив вплив на репродуктивну здатність чоловіків [7].

У 2010 р. науково доведеною стала протизапальна властивість ефірної олії насіння, також був визначений точний її склад. Основну масу олії складають ароматичні сполуки (60,1 %). До основних компонентів олії входять: р-цимол (40,9 %), аскарідол (15,5 %), пінан-2-ол (9,9 %), α -пінен (7,0 %), β -пінен (6,2 %) і α -терпінеол (6,2 %). Олія виявила сильну протизапальну дію проти 12-О-тетрадеканоїлфорбол-13-ацетату (ТРА), який викликав набряк вуха у мишей [6].

Chenopodium album має значний лікарський потенціал, завдяки своїм антиоксидантним, протизапальним та очищувальним властивостям. Вона широко розповсюджена на території Лівобережної Лісостепової зони Київщини, зокрема на полях Яготинської громади. Завдяки своїй пластичності до кліматичних умов лобода біла активно заселяє занедбані поля, пустирі, узбіччя доріг та інші місця, де відсутня активна обробка ґрунту. Її легко знайти на околицях сіл, де вона зростає

здебільшого на ділянках із середньою і високою вологістю, а також на ґрунтах з високим вмістом органічних речовин. Рослину сировину лободи білої можна використовувати як джерело корисних речовин для народної та традиційної медицини, але необхідні додаткові дослідження біологічних особливостей та біохімічного складу з метою отримання безпечних лікарських засобів. Водночас, враховуючи, що лобода біла є бур'яном, слід забезпечувати комплексний підхід з обмеженням її поширення в агроценозах, де вона може конкурувати з культурними рослинами за ресурси.

Бібліографія.

1. Атлас основних бур'янів північно-східної України: атлас; за ред. В. С. Зузи; підгот.: В. С. Зуза, Р. А. Гутянський, В. В. Кириченко, В. М. Тимчук / НААН, Ін-т рослинництва ім. В. Я. Юр'єва. Х., 2015. 124 с.
2. Захист зернових культур від шкідників, хвороб і бур'янів при інтенсивних технологіях / Б.А. Арешніков, М.П. Гончаренко, М.Г. Костюковський та ін.; За ред. Б.А. Арешнікова. К.: Урожай, 1992. 224 с.
3. Лікарські рослини: Енциклопедичний довідник / Л-56 Відп. ред. А. М. Гродзінський. К.: Видавництво «Українська Енциклопедія» ім. М. П. Бажана, Український виробничо-комерційний центр «Олімп», 1992. 544 с.
4. ЛОБОДА | Фармацевтична енциклопедія. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.pharmacencyclopedia.com.ua/article/2104/loboda>
5. Нечитайло В.А., Кучерява Л.Ф. Ботаніка. Вищі рослини. К.: Фітосоціоцентр, 2001. 432 с.
6. Al-Snafi A. E. The chemical constituents and pharmacological effects of chenopodium album - an overview. International Journal of Pharmacological Screening Methods. 2015. Vol. 1, no. 5. P. 4-9
7. Usman L., Hamid A., Muhammad N. Chemical constituents and anti-inflammatory activity of leaf essential oil of Nigerian grown Chenopodium album L. EXCLI Journal. 2010. P. 181–186.

P. rotundifolia, has a wide range of tolerance to soil solution pH, soil richness and light. At the same time, it shows sensitivity to moistening and aeration of the soil, the presence of symbiotic fungi and mechanical damage.

EFFECT OF PRE-SOWING TREATMENT OF SEEDS WITH COMPOSITIONS OF METABOLICALLY ACTIVE COMPOUNDS ON CATALASE AND ASCORBATE PEROXIDASE ACTIVITY IN EXTRACTS FROM BASIL SEEDS Osypchuk R. P. Kuchmenko O. B.

The main objective of this study was to investigate catalase and ascorbate peroxidase activity in basil seed extracts prepared from seeds harvested from plants that had been treated with composites of metabolically active compounds before sowing. These complexes include vitamin E, methionine, MgSO₄, paraoxybenzoic acid and ubiquinone-10. Our study demonstrated that the highest level of catalase activity in basil seed extract is observed in group 2 by pre-sowing seed treatment with the EPMMg composition. Instead, the highest level of ascorbate peroxidase activity in basil seed extract is observed in group 1 by pre-sowing treatment of seeds with an EPM composition. This result may be due to the properties of the constituent components of the test compositions of metabolically active compounds and the fact that catalase is a thermolabile enzyme and ascorbate peroxidase is heat resistant.

AGRO-ECOLOGICAL PROSPECTS OF GROWING *MALVA VERTICILLATA* L. TAKING INTO ACCOUNT CLIMATE CHANGES K.S.Panchenko

Obviously, drought events are the most important factor that determines the range of the potential spatial range of *M. verticillata*. As a result, currently marginal areas will become the center of the species' distribution. The results of our modeling indicate that, as a result of climate change, in the near future the natural range of the species will lose its importance for the species' existence, as the climatic conditions there will become very unfavorable for *M. verticillata*.

***CHENOPODIUM ALBUM* L. IN THE AGROCENOSES OF THE LEFT BANK FOREST STEPPE OF KYIV** Pinchuk O.O., Kustovska A.V.

The medicinal properties of *Chenopodium album* and the peculiarities of the distribution of this weed in the agrocenoses of the Left Bank Forest Steppe of Kyiv region were investigated.

SOWING QUALITIES OF SEEDS OF *VICIA SATIVA* VARIETIES Pospelova G.D., Vodianyuk O.V., Pospelov S.V.

The results of monitoring studies of sowing qualities of seeds of *Vicia sativa* varieties Yaroslava, Bilokvitkova, Vorskla, Ltava, Hybridna are presented. It was found that the laboratory germination rate was 87-94 % depending on the year and variety. Phytoexamination of seeds revealed that the level of contamination was 11.0-23.3 %, mainly with saprophytic and parasitic microorganisms.

PROSPECTS FOR DRIP IRRIGATION OF *Althaea officinalis* L. IN THE LEFT-BANK FOREST-STEPPE OF UKRAINE Pryvedeniuk N.V., Trubka V.A., Pryvedeniuk T.V.

A study was conducted to determine the influence of different levels of pre-irrigation soil moisture on the productivity of marshmallow. It was found that maintaining soil moisture at 80% RH using drip irrigation is optimal for obtaining high yields of marshmallow roots. In this variant, 4,96 t/ha of dry roots were obtained on crops of the second year of vegetation. The highest productivity of marshmallow dry grass 10,13 t/ha and dry leaves 2,55 t/ha was obtained in the variant with the highest soil moisture of 90% RH among the studied variants.

BIOLOGICAL AND MORPHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF PLANTS OF THE GENUS *MENTHA* L. UNDER THE INTRODUCTION IN THE CONDITIONS OF THE KYIV REGION Rakhmetov D., Bondarchuk O., Kovtun-Vodyanytska S., Rakhmetova S.

The article presents biological and morphological features of introduced plants of the genus *Mentha* L., depending on species and form. It has been demonstrated that the presence and nature of pubescence in plants is a manifestation of their reaction to environmental conditions. In hot years with low precipitation in summer, pubescence in plants plays a protective role: it regulates moisture loss and optimizes physiological functions, promoting the formation of viable seeds.

FORMATION OF ECONOMICALLY VALUABLE INDICATORS OF SUMMER SAVORY IN THE CONDITIONS OF THE CENTRAL FOREST-STEPPE Svydenko A.V.

Наукове видання

**Лікарське рослинництво:
від досвіду минулого до новітніх технологій**

**Матеріали XII Міжнародної
науково–практичної конференції
(Полтава, 21-22 листопада 2024 р.)**

відповідальний редактор

доктор сільськогосподарських наук, професор, Поспелов С.В.

**За дотримання принципів академічної доброчесності відповідальність
несуть автори**

Мова українська, англійська